

Motion till riksdagen 2020/21:1828

av **Anders Hansson (M)**

En modernisering av rättegångsbalken avseende omedelbarhetsprincipen

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera rättegångsbalken i syfte att främst förändra principen om omedelbarhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Processreglerna inom domstol måste liksom all annan lagstiftning förändras över tid för att på bästa sätt kunna tillvarata medborgarnas rättigheter men också säkerställa samhällets behov av att kunna bekämpa brott. Rättegångsbalken är inget undantag. Vid dess tillkomst i mitten av 1900-talet fyllde den säkerligen sitt behov bra, men i en värld där brottsligheten radikalt förändrats, där teknikutvecklingen rusat framåt och där brottsutredningar är mycket mer komplicerade än tidigare, så behövs en modernisering och en förändring av rättegångsbalken.

I Sverige gäller omedelbarhetsprincipen i våra domstolar d.v.s. att domstolen ska grunda sitt avgörande på vad som framkommer under själva rättegången. Detta medför ett stort antal svårigheter i såväl förundersökningar som under själva rättegången.

För det första kan konstateras att brottmål idag är ytterst mer komplicerade med t.ex. avancerade brottsupplägg, gränsöverskridande kriminella nätverk och hantering av en enorm mängd förundersökningsmaterial. Tillsammans med den tekniska utvecklingen, som även kriminella nyttjar sig av, blir följderna att utredningstiderna blir synnerligen långa. Misstänkta nödgas då sitta kvar häktade under lång tid, vilket Sverige kritiserats internationellt för. De långa utredningstiderna medför också att såväl brottsoffrets som vittnens minnesbilder av händelser riskerar att blekna innan rättegång inletts.

För det andra har också de kriminellas beteende förändrats över tid. Det är idag inte ovanligt att kriminella tiger sig igenom en hel brottsutredning för att sedan anpassa sin berättelse vid rättegång till den bevisning som åklagarsidan presenterat. Då

omedelbarhetsprincipen gäller kan detta innebära att all utredning i målet, alla förhör etc. måste återupptagas till stort men för rättegången och de inblandade. Andelen mål som drar ut över flera dagar ökar också vid svenska domstolar, vilket medför en stor utmaning för domstolarna att ha domare och nämndemän på plats, för åklagarna och inte minst för brottsoffer och vittnen.

Frågan är på intet sätt ny, men handlingskraft för att få till en förändring låter vänta på sig. Förslag till goda förändringar finns redan presenterade i flertalet utredningar bl.a. utredningen Tidiga förhör – nya bevisregler i brottmål (SOU 2017:98).

Sverige behöver en rättegångsbalk och en straffprocess som möter de utmaningar som dagens verklighet för med sig. Förändringar är nödvändiga och behövs snarast.

Anders Hansson (M)